

16. Surai, I. (2011). Elity v derzhavnomu upravlinni: fenomen liderstva. *Visnyk Natsionalnoi Akademii Derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. Kyiv, 4, 70–77. [in Ukrainian].
17. Tatenko, V. (2006). Typolohiia liderstva. *Psykholog*, 34, 12 – 14. [in Ukrainian].
18. Shapar, V. (2004). *Psykhologichnyi tlumachnyi slovnyk*. Kharkiv : Prapor. [in Ukrainian].
19. Blank, W. (1995). *The Natural LAWS OF Leadership*. New York: AMACOM.
20. Krech, D., & Richard, S. (1962). Crutchfield, Egerton L. Ballachey. *Individual in society: a textbook of social psychology*. McGraw-Hill Book Company, 189–483.

(переклад зроблено О. Безсоною – канд. пед. наук, завідувач ДНЗ № 67 «Сонячний»)

УДК 378.011.3 – 051:005.336.2

ДАНИЛЬЧЕНКО Ірина

канд. пед. наук, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл., Україна, 41400

E-mail: irinadanulchenko@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ»

Анотація. В науково-методичній статті розкрито проблему формування професійної компетентності майбутніх викладачів під час опанування ним дисципліни «Методика викладання педагогіки дошкільної». Проаналізовано дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців щодо тлумачення понять «компетентність», «професійна компетентність», «професійна компетентність викладача»; висвітлення проблеми формування компетентності загалом і професійної зокрема в майбутніх викладачів вищої школи.

Здійснено аналіз досліджень науковців щодо виокремлення ними компонентів професійної компетентності викладача вищої школи. Виділено та обґрунтовано компоненти професійної компетентності майбутнього викладача дисципліни «Дошкільна педагогіка»: мотиваційний, когнітивний, фахово-методичний, рефлексивно-прогностичний.

Продемонстровано формування компонентів професійної компетентності майбутнього викладача на прикладі викладання дисципліни «Методика викладання педагогіки дошкільної». Представлено мету, завдання, зміст дисципліни «Методика викладання педагогіки дошкільної», реалізація яких сприятиме формуванню професійної компетентності майбутнього викладача дошкільної педагогіки; застосування технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання в процесі викладання даної дисципліни.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, професійна компетентність, професійна компетентність викладача, компоненти професійної компетентності, дошкільна педагогіка.

© Данильченко І., 2020

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. Зміни, які відбуваються в європейському освітньому просторі, спрямовані на сутнісні інновації, зокрема на реалізацію компетентнісного підходу в освіті, принципу студентоцентризму; зростання самостійності в навчанні з підвищенням складності в опануванні освітніми компонентами освітніх програм; забезпечення якості освіти; підтримку учіння упродовж життя.

Важливим аспектом означеної проблеми є формування професійної компетентності в майбутніх викладачів дошкільної освіти загалом і з дошкільної педагогіки зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить про багатоаспектність її наукового осмислення.

Сутність та особливості поняття «компетентність» досліджено в працях вітчизняних (Г. Беленька, Н. Бібік, С. Бондар, О. Варецька, О. Гура, Г. Єльнікова, С. Калашнікова, Л. Карпова, Л. Кідіна, В. Луговий, В. Маслов, О. Овчарук, І. Підласий, О. Пометун, О. Савченко, Я. Сікора, Ж. Таланова, Х. Шапаренко) і зарубіжних науковців (Е. Зеєр, І. Зимня, Н. Кузьміна, Є. Самойлов, Г. Селевко, А. Хуторський).

Проблемі професійної підготовки майбутніх педагогів у закладі вищої освіти, формуванню їх професійної компетентності присвячено праці Г. Балла, Є. Клімова; професійної компетентності педагога і педагогічної майстерності – О. Алексюка, Л. Загородньої, І. Зязюна, А. Маркової, В. Сластьоніна; професійної культури педагога – І. Ісаєва тощо.

У дослідженнях О. Гури, Б. Коржумбаєвої, В. Кузьміної, В. Шаріпова, В. Стрельнікова, І. Ярмоли та ін. розкрито структуру та зміст професійної компетентності викладача закладу вищої освіти. Науковці вважають, що професійна компетентність набувається під час підготовки, підвищення кваліфікації або самоосвіти викладачів ЗВО.

Не дивлячись на чималу кількість досліджень, присвячених формуванню професійної компетентності фахівців для різних галузей, недостатньо у вітчизняній науці приділяється уваги проблемі формування професійної компетентності майбутніх викладачів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Формування цілей статті. Метою статті є висвітлити формування професійної компетентності в здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 012 Дошкільна освіта в процесі викладання дисципліни «Методика викладання педагогіки дошкільної».

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «компетентність» (від лат. *competens, competentis* – належний, відповідний) означає поінформованість, обізнаність, авторитетність [1, с. 282].

У Великому тлумачному словнику поняття «компетентний» тлумачиться як такий, що має достатні знання в будь-якій галузі, з чим-небудь обізнаний, тямущий; такий, що ґрунтується на знанні, кваліфікований; такий, що має певні повноваження, повноправний, повновладний [2, с. 445].

В «Енциклопедії освіти» за редакцією В. Кременя компетентність у навчанні характеризується як (лат. *competentia* – коло питань, в яких людина добре розуміється) її набуття молодого людиною не лише під час вивчення предмета, групи предметів, а й за допомогою засобів неформальної освіти, внаслідок впливу середовища тощо [3, с. 408].

О. Фунтікова дане поняття характеризує як володіння знаннями, що дають змогу судити про що-небудь, знання та вміння, які необхідні людині в певній галузі діяльності, її обізнаність, поінформованість, широта інтелекту, професійна підготовленість; як синтез когнітивного, предметно-практичного й особистісного досвіду людини [4, с. 150].

Л. Загородня розглядає компетентність як цілісне багатofакторне і багатоструктуроване утворення, що містить у собі аспекти особистісного, гносеологічного, діяльнісно-творчого, комунікативного, прогностичного характеру [5, с. 163].

У науковій літературі поряд із терміном «компетентність» використовується термін «професійна компетентність», при цьому поняття «професійна компетентність» є вужчим відносно поняття «компетентність»

Аналіз наукових досліджень свідчить, що поняття «професійна компетентність» тлумачиться як динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [6, с. 28-29]; як інтегральна єдність знань, умінь та особистісних якостей, яких набувають у процесі навчання і які дають змогу особистості досягати вершин розвитку й саморозвитку в професії [7].

Більшість учених стверджують, що професійна компетентність педагога визначається професійними знаннями і вміннями, ціннісними орієнтаціями в соціумі, мотивами його діяльності, культурою, що виявляється в мові, стилем спілкування, загальною культурою, здібністю до розвитку свого творчого потенціалу, а також володінням методикою викладання предмету, здатністю розуміти і взаємодіяти із студентами, пошаною до них, професійно значущими особистими якостями. Відсутність хоча б одного з цих компонентів руйнує всю систему і зменшує ефективність діяльності викладача.

Так, В. Краєвський, І. Лернер, А. Хуторський розглядають професійну компетентність вчителя школи як єдність трьох складників: когнітивного (наявність системи педагогічних і спеціальних предметних знань); операційно-технологічного (володіння методами, технологіями, способами педагогічної взаємодії, методами навчання даного предмета); особистісного (етичні й соціальні позиції та установки, риси особистості спеціаліста) [8, с. 3-10].

За визначенням Ю. Сорокопуд, професійна компетентність викладача вищої школи – інтегральна характеристика особистості, заснована на єдності мотиваційно-ціннісних, когнітивних (знання), афективних (здатність до емоційно-вольової регуляції та ін.), конативних (уміння, навички, поведінка) компонентів, а також професійно важливих якостей та здібностей, яка проявляється в рівнях засвоєння викладачем відповідних універсальних та професійних компетенцій [9, с. 347-348].

Дослідниця виділяє такі основні компоненти в структурі професійної компетентності викладача вищої школи: мотиваційно-ціннісний; система професійно важливих якостей; система здібностей викладача (насамперед, педагогічних і здібностей ученого, які зумовлюють наукову обдарованість); когнітивний (знання); афективний (позитивне емоційно-оцінне ставлення до предмета і його важливості в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, здатність до емоційно-вольової регуляції поведінки); конативний (уміння, навички, педагогічна техніка, поведінка) [9, с. 348].

Як зазначає В. Стрельников, дані компоненти професійної компетентності викладача вищої школи в процесі освоєння педагогічної діяльності проявляються у вигляді компетенцій, тобто здатності реалізовувати сукупність знань, умінь і навичок на практиці. Професійні компетенції викладача вищої школи є універсальними «першоцеглинами», які дають можливість виміряти його професійну компетентність. Набір компонентів професійної компетентності викладача вищої школи наочно показує, що головними є перш за все психологічні і дидактичні процедури взаємодії викладачів і студентів, мотиваційно-ціннісний компонент, система професійно важливих якостей, система здібностей викладача, когнітивний, афективний і конативний компоненти [10, с. 282].

Н. Кузьміна до основних компонентів професійно педагогічної компетентності відносить спеціальну компетентність (включає знання та досвід діяльності в межах навчальної дисципліни, що викладається педагогом); методичну компетентність (володіння методами навчання та уміння застосовувати їх в навчальному процесі); психолого-педагогічну компетентність (знання основ педагогіки і психології, вміння будувати педагогічно доцільні взаємини зі студентами; вміння пробуджувати та розвивати в студентів стійкий інтерес до вибраної спеціальності та навчальної дисципліни, що викладається); диференціально-психологічну компетентність (уміння виявляти особистісні якості, настанови і спрямованість студентів, визначати й враховувати їх емоційний стан; грамотно будувати взаєностосунки з керівниками, колегами, студентами); аутопсихологічну компетентність (рефлексії педагогічної діяльності) [11, с.90].

Отже, більшість науковців серед компонентів професійної компетентності викладача вищої школи виділяють такі: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, афективний, конативний.

Ми у власному дослідженні, спираючись на праці В. Краєвського, І. Лернера, Ю. Сорокопуд, В. Стрельникова, А. Хуторського, виділяємо такі компоненти професійної компетентності майбутнього викладача дисципліни «Дошкільна педагогіка»: мотиваційний, когнітивний, фахово-методичний, рефлексивно-прогностичний.

Професійна компетентність майбутнього викладача формується під час вивчення дисциплін «Педагогіка: педагогіка вищої школи, менеджмент освіти, дистанційна освіта», «Психологія вищої школи», «Методика викладання педагогіки дошкільної», «Технологія викладання фахових методик ДО (методика розвитку мови)», «Технологія викладання фахових методик ДО (методика математики)», «Технологія викладання фахових методик ДО (методика природознавства)», «Технологія викладання фахових методик ДО (методика образотворчого мистецтва)», «Технологія викладання фахових методик ДО (методика фізичного та валеологічного виховання)».

Ми продемонструємо формування компонентів професійної компетентності майбутнього викладача на прикладі викладання дисципліни «Методика викладання педагогіки дошкільної».

Метою дисципліни є формування в здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 012 Дошкільна освіта професійної компетентності щодо викладання дошкільної педагогіки в закладах вищої освіти.

Означена мета реалізується через низку завдань: поглиблення знань студентів із дошкільної педагогіки; розвиток уміння розробляти робочу

програму дисципліни, тексти лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи; доцільно добирати і застосовувати в процесі викладання педагогічні технології (проблемного, позиційного й інтерактивного навчання тощо); володіти різними формами організації пізнавальної діяльності студентів; здійснювати підготовку до керівництва науковою роботою студентів (написання курсових, бакалаврських робіт); здійснювати підготовку до магістерської практики у ЗВО з даної дисципліни; формувати відповідальне ставлення до виконання професійних функцій; реалізація компетентнісного і особистісно орієнтованого підходів та принципу студентоцентризму.

Розв'язання цих завдань здійснюється в комплексі під час вивчення таких тем дисципліни: «Концептуальні підходи до організації навчання майбутніх педагогів у системі закладу вищої освіти», «Законодавчо-нормативне підґрунтя і організаційно-методичний супровід процесу підготовки майбутнього викладача з дошкільної педагогіки в ЗВО», «Форми організації навчання студентів з вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» у ЗВО», «Використання педагогічних технологій у процесі викладання дисципліни «Дошкільна педагогіка» у ЗВО», «Науково-дослідна робота студентів з дисципліни «Дошкільна педагогіка»», «Зміст і організація практики студентів у закладі дошкільної освіти», «Організація контролю та оцінка якості знань, умінь та навичок студентів».

Мотиваційний компонент професійної компетентності майбутнього викладача формується протягом вивчення всієї дисципліни. Наявність даного складника зумовлена важливістю позитивної мотивації для викладача закладу вищої освіти.

Когнітивний компонент починає формуватися під час лекційних занять, де здобувачі вищої освіти сприймають інформацію, аналізують її. Викладач спонукає студентів до вдумливого сприймання матеріалу. В кінці лекції викладач пропонує студентам дати відповіді на такі запитання: Що зрозуміли, прослухавши лекцію? Що виявилось для вас спірним? Що було для вас важким для сприймання? Виділіть, що для вас видалось головним, другорядним?

Фахово-методичний і рефлексивно-прогностичний компоненти більшою мірою формуються під час практичних занять.

Фахово-методичний компонент передбачає наявність у майбутніх викладачів дошкільної педагогіки таких умінь:

- проєктивно-конструктивних (уміння виділяти і конкретизувати педагогічні завдання на різних етапах викладання; вміння добирати лекційний матеріал відповідно до теми і мети заняття, враховуючи рівень професійної підготовленості студентів; уміння визначати логічну структуру занять; уміння добирати завдання для самостійної роботи, враховуючи індивідуальні можливості студентів, рівень їх прояву професійних умінь (репродуктивний, конструктивний, репродуктивно-творчий, творчий); уміння добирати найбільш доцільні методи взаємодії зі студентами, організаційні форми, орієнтуючись на особистості здобувачів вищої освіти, їх можливості, бажання, професійні потреби; вміння об'єднувати студентів у групи для виконання завдань; уміння проєктувати результати своєї викладацької діяльності; проєктувати розвиток особистості студента як майбутнього фахівця в процесі вивчення дисципліни; прогнозувати ймовірні труднощі в опануванні дисципліною);

- аналітико-оцінних (уміння оцінювати сприймання матеріалу (наскільки вони розуміють матеріал) і викладача в цілому; вміння виокремлювати

труднощі в цьому процесі; вміння аналізувати поведінку студента під час заняття);

- організаційних (уміння організувати роботу студентів під час занять та в позааудиторний час, спрямовуючи їх активність на отримання знань і формування на їх основі фахових умінь; уміння швидко і компетентно розв'язувати педагогічні задачі, добираючи доцільні засоби впливу на студентів; уміння чітко, доступно, лаконічно пояснювати студентам завдання, правила, вимоги; вміння організувати власну викладацьку діяльність);

- комунікативних (уміння подати матеріал лекції (володіння комунікативними якостями, технікою мовлення, доцільне поєднання вербальних і невербальних засобів спілкування); вміння взаємодіяти із студентською аудиторією, використовуючи доцільні засоби і вибудовуючи її на принципах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, гуманізму, людиноцентризму, студентоцентризму; вміння знаходити контакт і правильний тон із різними студентами і в різних ситуаціях спілкування, які виникають під час занять; уміння володіти фасцинацією, атракцією);

- інформаційно-комунікаційних (уміння створювати презентації до лекційних занять, добирати відеоматеріали, користуватися мультимедійними засобами).

Рефлексивно-прогностичний компонент професійної компетентності передбачає наявність уміння аналізувати власну викладацьку діяльність під час заняття (як подав матеріал, чи вдалося реалізувати всі завдання заняття), виділяючи сильні і слабкі сторони, та прогнозувати майбутню діяльність (над чим ще потрібно працювати, щоб досягти бажаного результату).

Формами навчання було обрано традиційні і нетрадиційні лекції (проблемні, з наперед запланованими помилками, з елементами дискусії і ретроспективного аналізу), практичні заняття, самостійна робота студентів. Серед педагогічних технологій – проблемного, позиційного, інтегрованого навчання. Методами навчання визначили пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний виклад, частково пошуковий.

Засобами навчання нами було обрано презентації до лекцій, статті у фахових виданнях, наукові й методичні публікації в Інтернет мережі.

Наведемо приклади. Лекція з теми «Законодавчо-нормативне підгрунття і організаційно-методичний супровід процесу підготовки майбутнього викладача з дошкільної педагогіки в ЗВО» – інформаційна, проблемна. Вона формувала у магістрів загальне уявлення про нормативне підгрунття процесу підготовки майбутнього викладача з дошкільної педагогіки в ЗВО; про структуру, зміст і специфіку укладання робочої програми з дисципліни «Дошкільна педагогіка». Вивчення цієї теми вимагало актуалізації й інтеграції знань з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Дошкільна педагогіка» (ОС «Бакалавр»), «Педагогіка: педагогіка вищої школи, менеджмент освіти, дистанційна освіта», технологій викладання фахових методик дошкільної освіти (ОС «Магістр»). Проведення лекції супроводжувалося демонстрацією комп'ютерної презентації.

Практичні заняття проводилися з використанням педагогічних технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання.

Так, практичне заняття з теми «Форми організації навчання студентів з вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» у ЗВО» ми побудували з використанням інтерактивних технологій. На початку практичного заняття, з метою активізації розумової діяльності студентів і актуалізації знань сутності

основних понять теми застосували різновид технології колективно-групового навчання «Струмочок думок». На початку обговорення основних питань теми (1. Характеристика основних форм організації освітнього процесу з вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка». 2. Лекція та її різновиди. Вимоги до її підготовки та проведення. 3. Практичне заняття як спосіб набування практичних умінь. Лабораторне заняття. 4. Семінарське заняття, його структура та особливості проведення. 5. Організація самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка») використали термінологічний двобій, під час якого магістри демонстрували розуміння тлумачення понять. При цьому група об'єднувалася у дві команди. Представники команд по черзі запитували визначення термінів. Якщо ж відповідь не задовольняла того, хто давав запитання, то він доповнював її сам. Перше питання (Характеристика основних форм організації освітнього процесу з вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка») магістри розкривали послуговуючись змістом міні-творів, які писали вдома. При цьому вони виступали в ролі викладачів, як обговорюють питання щодо різноманітності форм організації освітнього процесу (традиційних і сучасних). Наступні питання обговорювалися з використанням технологій «Карусель» і «Акваріум».

Роль викладача на занятті: уважно слухати, аналізувати й оцінювати активність кожного магістра, за потреби, задавати йому навідні і проблемні запитання. В кінці заняття здійснювалася самооцінка й оцінка інтелектуальної активності магістрів.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» магістрами спеціальності 012 Дошкільна освіта побудоване на використанні традиційних, нетрадиційних форм та інтерактивних технологій дозволяє зробити висновки: компоненти професійної компетентності майбутнього викладача формуються в комплексі; використання нетрадиційних форм і технологій (проблемного, позиційного, інтерактивного навчання) забезпечує ефективність процесу формування професійної компетентності.

Подальші дослідження будуть стосуватися виявлення і обґрунтування педагогічних умов формування компетентності викладача дисципліни «Дошкільна педагогіка».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник іншомовних слів / уклад. : С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. К. : Наук. думка, 2000. 680 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / упор. О. О. Фунтікова. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. 404 с.
5. Загородня Л. П. Формування екологічної компетентності в майбутніх вихователів в дошкільному навчальному закладі. *Комплексний підхід до формування професійної компетентності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу: монографія* / О. І. Курок, Н. М. Гордій та ін.; під заг. ред. О.І. Курка. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка 2015. С.162 – 179.

6. Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова; за ред. В. Г. Кременя. К. : Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.
7. Жадленко І. О. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Класичний приватний ун-т. Запоріжжя, 2017. 20 с.
8. Краевский В. В., Хуторской А. В. Предметное и общепредметное образование в образовательных стандартах. *Педагогика*. – 2003. № 2. С. 3–10.
9. Сорокопуд Ю. В. Педагогика высшей школы. Ростов н/Д. : Феникс, 2011. 541 с.
10. [Стрельников В.](#) Компоненти професійної компетентності викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди»*. *Педагогіка. Психологія. Філософія*. 2013. Вип. 28(1). С. 278–285.
11. Кузьмина Н. В. Профессионализм преподавателя и мастера производственного обучения. М.: Высшая школа, 1990. 119 с.

Стаття надійшла до редакції 18.12.2019.

ДАНИЛЬЧЕНКО Ирина

канд. пед. наук, старший преподаватель кафедры дошкольной педагогики и психологии, Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко (г. Глухов, Украина)

ул. Киево-Московская, 24, г. Глухов, Сумская обл. Украина, 41400

E-mail: irinadanulchenko@ukr.net

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ДИСЦИПЛИНЫ «МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ПЕДАГОГИКА ДОШКОЛЬНАЯ»

Резюме. В научно-методической статье раскрыто проблему формирования профессиональной компетентности будущих преподавателей во время освоения ими дисциплины «Методика преподавания педагогики дошкольная». Проанализированы исследования отечественных и зарубежных ученых относительно толкования понятий «компетентность», «профессиональная компетентность», «профессиональная компетентность преподавателя»; раскрытия проблемы формирования компетентности в целом и профессиональной частности в будущих преподавателей высшей школы.

Осуществлен анализ исследований ученых относительно выделения ими компонентов профессиональной компетентности преподавателя высшей школы. Выделены и обоснованы компоненты профессиональной компетентности будущего преподавателя дисциплины «Дошкольная педагогика»: мотивационный, когнитивный, профессионально-методический, рефлексивно-прогностический.

Продемонстрировано формирования компонентов профессиональной компетентности будущего преподавателя на примере преподавания дисциплины «Методика преподавания педагогики дошкольная». Представлены цели, задачи, содержание дисциплины «Методика преподавания педагогики дошкольная», реализация которых будет способствовать формированию профессиональной

компетентности будущего преподавателя дошкольной педагогики; применение технологий проблемного, позиционного и интерактивного обучения в процессе преподавания данной дисциплины.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность преподавателя, компоненты профессиональной компетентности, дошкольная педагогика.

DANYLCHENKO Iryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer in Preschool Pedagogy and Psychology Department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

24, Kyiv-Moscow street, Hlukhiv, Sumy region, Ukraine, 41400

E-mail: irinadanulchenko@ukr.net

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS DURING THE STUDY OF THE DISCIPLINE «TEACHING METHODS OF PRESCHOOL EDUCATION»

Summary. The article provides the literature review of Ukrainian and foreign scholars on the interpretation of the concepts of "competence", "professional competence" and distinguishing the elements of professional competence of faculty members of higher education institutions.

The components of the professional competence of the future teachers of the discipline "Preschool Pedagogy" are discussed. The formation of components of professional competence of the future teachers is described taking as an example the discipline "Teaching methods of preschool pedagogy" in the MA program of the institution of higher education.

Keywords: competence, competence-building approach, professional competence, teacher's professional competence, components of professional competence, preschool pedagogy.

Abstract. Introduction. The article covers one of the aspects of studying the professional competence formation in future teachers of preschool education in general. The focus is on preschool pedagogy in particular.

Analysis of publications. Various aspects of the professional training of future teachers in higher education institution and the formation of their professional competence are among the research interests of the following scholars: O. Aleksyuk, H. Ball, O. Hura, L. Zahorodnia, I. Ziazun, Y. Klimova, B. Korzhumbayeva, V. Kraevsky, V. Kuzmin, I. Lerner, A. Markova, V. Slastionin; Y. Sorokopud, V. Strelnikova, A. Khutorsky.

Purpose. The aim of the article is to discuss the formation of professional competence in the MA students who study specialty 012 Preschool education in the course of the discipline "Teaching methods of preschool pedagogy".

Results. The article presents a comprehensive literature review on the essence of the concepts of "competence", "professional competence" and distinguishing the elements of professional competence of faculty members and teachers of higher education institutions.

The author presents individually selected components of professional competence of the future teacher of the discipline "Preschool pedagogy". These are motivational, cognitive, professional-methodical, and reflexive-prognostic elements. The article contains comprehensive description of each aspect.

Formation of the components of professional competence of the future teacher is demonstrated taking as an example teaching the discipline "Teaching methods of preschool pedagogy". The purpose, tasks, and the content of this discipline are covered. The realization of those will contribute to the formation of professional competence of the future teachers of preschool pedagogy. The characteristics of the formation the components of professional competence of the future teacher of preschool pedagogy during lectures and practical lessons are presented.

Conclusion. The components of the future teacher's professional competence are found as those that are being formed in a complex. The application of non-traditional forms and technologies (problem-oriented, interactive learning, etc.) can ensure the effectiveness of the process of professional competence formation.

REFERENCES

1. Morozov, S. M., Shkaraputa, L. M. (Eds.). (2000). Slovnyk inshomovnykh sliv [Foreign vocabulary]. Kyiv : Nauk. dumka, 2000. 680 p. [in Ukrainian].
2. Busel, V.T. (Ed.). (2004). Velykiy tлумachniy slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy. [A large dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin: Perun. 1440 p. [in Ukrainian].
3. Kremenj, V. Gh. (2008). Encyklopedija osvity. [Encyclopedia of Education]. Kyiv : Jurinkom Inter. 1040 p. [in Ukrainian].
4. Funtikova, O. O. (Ed.). (2007). Pedagoghika vyshhoji shkoly : slovnyk-dovidnyk. [Higher Education Pedagogy: Dictionary-Handbook]. Zaporizhzhja : GhU «ZIDMU». 404 p. [in Ukrainian].
5. Zaghorodnja L. P. (2015). Formuvannja ekologhichnoji kompetentnosti v majbutnikh vykhovateliv v doshkiljnomu navchaljnomu zakladi. Kompleksnyj pidkhid do formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnjogho vykhovatelja doshkiljnogho navchaljnogho zakladu: monoghrafija [Formation of ecological competence in future educators in a preschool educational institution. A complex approach to the formation of professional competence of the future preschool teachers. Monograph]; pid zagh. red. O.I. Kurka. Ghlukhiv: RVV Ghlukhivsjkogho NPU im. O. Dovzhenka. P. 162 - 179. [in Ukrainian].
6. Zakharchenko V. M., Kalashnikova S. A., Lughovyj V. I., Stavycjkyj A. V., Rashkevych Ju. M., Talanova Zh. V. (2014). Nacionaljnyj osvितnij ghlosarij : vyshha osvita. [National Educational Glossary: Higher Education]; za red. V. Gh. Kremenja. Kyiv. 100 p. [in Ukrainian].
7. Zhadlenko, I. O. (2017). Formuvannja profesijno-etychnoji kompetentnosti majbutnikh vykhovateliv doshkiljnykh navchaljnykh zakladiv u procesi fakhovoji pidghotovky: avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. kand. ped. nauk : [Formation of professional and ethical competence of future preschool teachers in the process of professional training]. Zaporizhzhja. 20 p. [in Ukrainian].
8. Kraevskij, V. V., Hutorskoj, A. V. (2003). Predmetnoe i obshhepredmetnoe obrazovanie v obrazovatel'nyh standartah [All-objective and objective education and educational standards]. Pedagogika 2. Pp. 3-10. [in Russian].
9. Sorokopud, Ju. V. (2011). Pedagogika vysshej shkoly. [Pedagogy of higher education] – Rostov n/D. : Feniks, 541 p. [in Russian].
10. Streljnykov, V. (2013). Komponenty profesijnoji kompetentnosti vykladacha vyshhoji shkoly. Ghumanitarnyj visnyk Derzhavnogho vyshhogho navchaljnogho zakladu «Perejaslav-Khmeljnyckyj derzhavnyj pedagoghichnyj universytet imeni Gh. S. Skovorody». [Components of

professional competency of higher education teachers.]. Vol. 28(1). Pp. 278-285. [in Ukrainian].

11. Kuz'mina, N. V. (1990). Professionalizm prepodavatelja i mastera proizvodstvennogo obuchenija. [Professionalism of the teacher and master of industrial training]. M.: Vysshaja shkola, 119 p. [in Russian].

(англійською переклала Д. Вілкова – викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка).

УДК 378.011.3-051:373.2+378.091.2

ЗАГОРОДНЯ Людмила

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл., Україна, 41400

E-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В науково-методичній статті розкрито один із аспектів дослідження проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. На основі аналізу визначень понять «умови», «педагогічні умови» в довідковій і психолого-педагогічній літературі з'ясовано їх суть і наведено класифікацію. Представлено низку організаційно-методичних умов підготовки магістрів до означеного процесу, а саме: наступність у вивченні дисциплін навчального плану підготовки ОС «Бакалавр» і «Магістр»; збагачення відповідними темами і питаннями дисциплін професійної підготовки; реалізація міжпредметної інтеграції змісту фахових дисциплін; введення до навчальних планів навчальних дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти»; використання елементів світового досвіду підготовки фахівців для дошкільної ланки; застосування технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання в процесі викладання фахових дисциплін; збагачення програми навчально-управлінської практики завданнями, спрямованими на формування готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; спрямованість наукової роботи студентів на дослідження актуальних питань надання якісної дошкільної освіти; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент». Подано детальну характеристику деяких із означених умов. Представлені організаційно-методичні умови в комплексі уможливають ефективність реалізації структурно-змістового і процесуально-технологічного компонентів моделі формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.